

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm II. Decernimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

causis criminalibus grauioribus, quae priuationem vel depositionem merentur, haec enim Papa reseruantur.

- 2. *Promittens in iudicio se litigaturum cum Aduersario, ita obligatur, ut nec exceptionem fori declinatoriam opponere, nec iudicem recusare possit, nisi noua causa recusandi superveniat, vel probabiliter causa ignorabatur.*
- 3. *Propter contumaciam in non comparendo potest iudex ecclesiasticus citatum excommunicare.*

NOTANDUM I. Concilium prouinciale contra Episcopum prouinciale iudicialiter procedere potest, id verò restrictum est à Trid. sess. 24. c. 5. de reform. quòd causae criminales grauiores, quae priuationem vel depositionem merentur, Pontificis Summi cognitioni referentur, minores autem causae criminales in Concilio prouinciali cognoscantur & terminentur, vel à deputatis per Concilium: ex quo inferitur, quòd hodierno iure Episcopus in causa criminali, quae priuationem meretur, citatus à iudice quocunque, praeter Papam, comparere ac respondere non teneatur, nisi exhibità ipsi commissione speciali, sicut docet Flaminius de reservatione beneficiorum lib. 1. q. 10. n. 40. Barbosa de potestate Episcopi, allegat. 121. Vide, quae dixi lib. 1. tr. 4. c. 7. n. 7.

NOTANDUM II. Qui in iudicio, siue iudice sedente pro tribunali, promittit se cum aduersario litigaturum, is obligatur, ut postea exceptionem fori declinatoriam opponere, vel iudicem recusare non possit, sicut docent hinc Abb. n. 5. Alexander de Næuo n. 12. vbi id limitant, nisi noua causa iudicem recusandi superveniat, quae antè non erat, vel probabiliter ignorabatur. Ratio traditæ doctrinae est, quia vt Alexander super Rubrica huius Tituli n. 5. Abb. in c. at si clerici n. 6. h. t. & alij obseruant, vt confessio vel aliud quidpiam censeatur factum in iudicio, satis est, quòd iudex in loco iudicij iuris dicendi causa se deat, licet lis contestata non sit argum. l. 4. ff. de interrogatorijs actionibus.
Corollarium. Consultum est, vt iudex

ad locum iudicij citatum reum praesente aduersario interroget, num iuridicè contendere velit, an verò fateatur v. g. debitum; si enim fateatur, habebitur pro confesso in iudicio, vt lite opus non sit, sin autem spondeat se litem ingressurum, tum obligabitur, vt dixi, & videri potest Abb. in Tract. de processu Iudic. vbi de libellis.

NOTANDUM III. Propter contumaciam in non comparendo potest iudex ecclesiasticus citatum excommunicare. Vide quae dicuntur in c. veritatis 8. de dolo.

CAPITVLVM II.

Decernimus.

PARAPHRASIS.

Laici ecclesiastica negotia tractare non debent, ipsique Episcopi, Archiepiscopi, Abbates & alij Praelati de negotijs ecclesiasticis, maximè si spiritualia sint, secundum laicorum iudicium non disponant, neque propter eorundem prohibitionem seu oppositionem iustitiam ecclesiasticam exercere intermittant.

SVMMARIVM.

- 1. *Causae ecclesiasticae sunt, quaeunque ad ecclesiam, vel personas ecclesiasticas spectant, suntq; aliae temporales, aliae civiles, aliae criminales, & aliae proprie spirituales.*
- 2. *Causae & negotia Ecclesiarum, seu ecclesiasticarum personarum mere temporalia, modo nullam eminentiam aut gubernationem super ipsos clericos conferant, committi possunt laicis.*
- 3. *Causas iudicarias civiles, quae inter, vel contra clericos aut ecclesias à laicis mouentur, non potest cognoscere laicus, vt iudex ordinarius, aut quasi ordinarius, potest tamen ex commissione seu delegatione Praelati ecclesiastici.*
Vniuersas causarum civilium inter clericos seu ecclesias decidendarum laico delegari non potest.

4. Can-

4. *Causa criminales clericorum laicis iudicibus committi non possunt; ex plenitudine tamen potestatis papalis talis potestas eis delegari potest.*
5. *Causa etiam spirituales neque ex delegatione Prælatorum Ecclesiasticorum, sed solum ex plenitudine potestatis Papæ in laicos iudices cadunt.*
6. *Potest laicus esse iudicis ecclesiastici Consiliarius, & assessor, eiq; tanquam nudo ministro committi facultas eligendi Prælaturam, electum confirmandi, & professionem Monachi acceptandi.*
7. *Potest laicus in causis ecclesiasticis esse Notarius.*

1 **N**egotia & causæ ecclesiasticæ dicuntur, quæcunque ad Ecclesias vel personas ecclesiasticas spectant, & earum aliæ sunt merè temporales, aliæ ciuiles, aliæ criminales, & aliæ propriè spirituales. De quibus singulis aliquid dicendum, num laico committi possint.

2 **D**ico primò. Causæ vel negotia Ecclesiarum seu ecclesiasticarum personarum, quæ merè temporalia sunt, & nullà super ipsos clericos eminentiam aut gubernationem conferunt, laicis committi possunt. Ita Decius hic n. 110. Syluester v. laicus q. 1. Tuscus concl. 4. n. 115. quamobrem Episcopus, aut vacante sede Capitulum, laicum constituere potest Oeconomum, tradendo illi curam, & administrationem prouentuum temporalium: potest item laicus præfici ecclesiæ fabricæ, vt obuentiones annuas recipiat & expendat, cum obligatione reddendi rationes Prælato ecclesiastico. Ceterum si collator prouentuum v. g. capitularium non vt merus executor seu minister constitui solet, sed cum aliquâ præminentia & potestate super ipsos clericos, tum laico id officium committi non potest, teste Abbate hic num. 12. Doctore Marth. de iurisdictione part. 4. casu 158. num. 6.

3 **D**ico secundò. Causas iudicarias ciuiles, quæ inter clericos, aut contra clericos, vel Ecclesias à laicis mouentur, non potest laicus cognoscere tanquam iudex ordinarius

aut quasi ordinarius, potest tamen ex commisione seu delegatione Prælati ecclesiastici, ita Glossa hic, verb. non præsumant. Abbas n. 5. Felinus n. 1. Ratio est, nam iudex ordinarius præminentiam habet super eos, de quibus iudicat, seu quos condemnat, ergo officium Iudicis ordinarij in causis inter clericos, aut contra clericos, vel ecclesias non cadit in laicum: quippe cum laici subesse potius, & non dominari, aut præesse super clericum debeant. c. duo sunt, distinct. 96. & dixi lib. 4. tract. 9. c. 6. At verò iudex delegatus quasi nil vt proprium habet, cum iure & auctoritate delegantis vtatur. l. 1. ff. de officio eius, &c. Veruntamen vniuersitas causarum ciuiliu inter clericos seu Ecclesias decidendarum laico delegari non potest, vt hic docet Felinus n. 1. & fatetur esse communem sententiam Decius n. 5. quamuis ipse contradicat. Probat ex eo, quia iurisdictione demandata ad vniuersitatem causarum ordinariæ æquiparatur, seu quasi ordinaria est, vt dixi sæpius tit. de officio delegati.

Corollarium. Laicus non potest esse substitutus seu subrogatus Vicarij generalis Episcopi, etiam ad vnam causam ciuilem decidendam inter clericos, vel contra clericum. ita sumitur ex doctrinâ Baldi in l. parabolam 18. C. de Episcopis & Clericis, vbi ait: quòd substitutus seu subrogatus eiusdem iuris & conditionis esse debeat, cuius ille est, cui subrogatur, cum itaque laicus non possit esse Vicarius c. in nona, 22. causa 16. q. vlt. consequens est, quòd neque in eo officio seu iurisdictione, quippe Ecclesiastico, substitui possit: & quòd dicitur de laico, idem sentiendum de clerico coniugato, quandoquidem in talibus clerici coniugati laicis æquiparantur, sicuti dixi lib. 5. tr. 5.

Dico tertio. Causæ criminales clericorum laicis iudicibus committi non possunt, ita Abbas n. 13. Alexander n. 23. Ratio est, quia sacri canones non permittunt personas ecclesiasticas à laicis iudicari, cum id in opprobrium & contemptum ordinis clericalis cedat, vt docui lib. 4. tract. 9. c. 4. Sed potestne per plenitudinem potestatis papalis laico committi potestas ista? Resp. ex comuni

muni apud Clarum in qq. præct. q. 1. n. 6. posse causas criminales clericorum laico v. g. principi à Papà delegari, vt de iure & auctoritate Sedis Apostolicæ cognoscat ac iudicet iuxta Gl. ver. præter, dist. 96. non autem posse laicis principibus iurisdictionem ordinariam, seu vt proprio iure ipsis competentem conferri, quia id repugnat cleri institutioni, secundum quam ordo hierarchiæ ecclesiasticæ postulat, vt ecclesiarum Prælati, sed Ordinarij ecclesiasticarum personarum iudices clerici sint, non laici, vt dixi citato tract. 9. cap. 8.

6 DICO 4. Causæ spirituales non possunt laico committi, tales sunt v. g. causæ beneficiarum, de iure decimarum, iure patronatus. Debet autem hæc assertio intelligi, sicut præcedentes, quod tales causæ nec ex delegatione Prælatorum Ecclesiasticorum in laicos cadant, exceptâ plenitudine potestatis papalis, vt dixi lib. 1. tr. 5. p. 1. c. 3. n. 2.

6 Veruntamen laicus potest esse iudicis Ecclesiastici v. g. Episcopi consiliarius & assessor, vt hic docet Innocent. & Sanchez lib. 7. de matrimonio disp. 46. n. 14. Monet autem Abbas hic n. 13. post Glossam finalem in l. 1. ff. de officio assessorum, quod officium assessoris absque iurisdictione sit iuxta Authent. vt defuncti, §. illud, vbi Glossa ait, quod nec reū torquere possit assessor, sed debeat ipse iudex adesse in cognitione causæ, cum assessor per se eam audire nequeat: denique sententia irrita erit, si ab assessore feratur, nisi nudum ministerium legendi exhibeat, quomodo Prælati in dignitatis apice constituti solent mandare, v. g. Cancellario suo laico, vt sententiam priuationis contra clericum ex scripto legat, sic etiam Prælati tanquam executoribus suis mandare potest laicis, vt clericum capiant, torqueant, &c.

Simili ratione dici potest, quod laico tanquam nudo ministro, si aliud nil obstat, committi possit facultas eligendi Prælatum, aut electum confirmandi, sicut & Monachi professionem acceptandi, vt ex Ioanne Lignano Decius hic tradit n. 16. sed ipsum ius eligendi, confirmandi, monachum recipiendi non potest committi laico, exceptâ plenitudine

potestatis papalis, vt ex communi hic tradit Alexander n. 18.

Eadem denique ratione docet Decius hic num. 18. ex communi, quod laicus possit esse Notarius etiam in causis ecclesiasticis, nam Notarius nudum ministerium præstat, quod laicis non est prohibitum.

His ita traditis, ex capitulo hoc duo eliciuntur. Primò laici ad tractandas causas seu negotia ecclesiastica se immiscere nõ debent, idque vniuersim verum est, quod suo iure & auctoritate ecclesiastica tractare non debeant. Alterum Prælati ecclesiastici in tractandis & definiendis negotijs ecclesiasticis liberè procedere debent, non permittentes sibi modum à laicis præscribi, aut se ab eisdem impediri; nam tribunal seu iurisdictionis ecclesiastica diuersa est, & quidem sublimior, ac nullo modo seculari subordinata.

CAPITVLVM III.

Quanto.

PARAPHRASIS.

Causa iuris patronatus connexa est causis spiritualibus, & ideo ad ecclesiasticum tantum Iudicem spectat.

SVMMARIVM.

Ius patronatus secundum se spirituale est, cuius causa per se pertinet proprie ad tribunal ecclesiasticum, per accidens & accessorie solum ad seculare.

EX hoc textu infert Abbas n. 4. Felin. n. 1. quod ius patronatus secundum se & intrinsecè non sit aliquid spirituale, sed extrinsecè, quia ordinatur ad spirituale beneficij collationem tanquam præambulum: quam obrem dicitur annexum spirituali antecederet, c. de iure 16. de iure patronat. Confirmatur ex eo, quia laici spiritualia possidere non possunt, sed ius patronatus cadit in laicum, & transmittitur ad hæredes.

Contrarium verò, quod ius patronatus secundum se spirituale sit, docet Alexander in Ruq